ného zneužití beztrestnosti se strany mužů. Vyslovuje se pro volnost zákroků proti zrození dítěte jednak z důvodů lékařských, ale též z důvodů hospodářských a eugenických, ovšem s podmínkou, že se tak stane do 3 měsíců v léčebných ústavech a za svědectví 2 až 3 lékařů. Po 3 měsících měl by býti zákrok povolen jen na indikace lékařské.

Primář MUDr. Janů souhlasí rovněž v zásadě s vývody Dr. Chalupného. Soudí, že populační politikou nemůže se povzbuzovati, aby lidstvo netrpělo na své hospodářské a existenční úrovni. Na základě zkušeností a statistického šetření uvádí, že tuberkulosa je rozšířena u dětí zejména pokud jde o děti pozdní (4. a další dítě rodičů) a že dle amerických zkušeností 65% žen tuberkulosních umírá v těhotenství. Pokud jde o stanovisko lékaře k změně § 144 tr. z., praví, že oficielní kruhy lékařské se této revisi brání poukazem, že lékaři nemohou být regulátory sociálních poměrů naproti tomu lékaři, kteří přicházejí s životem denně do styku, musí právě naopak uznati sociální důvody pro změnu § 144. Podle jeho zkušeností 65% žen, které postupují zákrok o přerušení těhotenství, jsou ženy vdané, které mají již děti. S úplným odstraněním § 144 z důvodů lékařských nemůže souhlasiti, ale navrhuje neprodlenou změnu § 144, aniž by se čekalo na celkovou revisi tr. zákona.

Sekč. šéf Dr. Auerhahn kritisuje ve své řeči obsah přednášky Dra Chalupného, pokud mluví o poplašných zprávách populacionistů; vyslovuje se dále proti názoru Dra Chalupného, že není jen snížení populace známkou vyšší kultury. Min. rada Dr. Boháč odmítl s hlediska vědeckého rovněž názory Dr. Chalupného o otázce populační. Pokud jde o reformu práva trestního, zdůrazňuje řečník, že otázka není tak jednoduchá. Etický moment při řešení této otázky nesmí se přezírat. V řešení otázky § 144 souhlasí s Dr. Janů a připustil by vynětí z trestnosti vyhnání plodu pouze na základě indikace lékařské. MUDr. Šulc prohlašuje, že jako lékař nebojí se poklesu mravnosti a zvýšeného počtu potratů, bude-li § 144 změněn. Nastane jen přesun, protože ubude potratů pokoutních a přibude potratů dovolených.

Doc. Dr. Chalupný v závěrečném slovu odpověděl na kritiku svých názorů vyslovenou sekč. šéfem Dr. Auerhahnem a min. radou Drem Boháčem. Po té odpověděl na vývody Dr. Lányho a zdůraznil, že všichni řečníci vyslovili se při nejmenším pro změnu dnešního znění § 144. Vzhledem k tomu, že dnes jde již jen o časový moment při řešení otázky vyhnání plodu podle stanoviska lékařů, nemůže se jednat již o morálku.

Předsedající I. tajemník Soc. ústavu Dr. E. Štern prohlásil, že přednáška Dr. Chalupného i diskuse o ní vyjde v publikacích Soc. ústavu tiskem.

„O racionalisaci s hlediska zaměstnanců" přednášel v Sociálním ústavě ČSR ve čtvrtek dne 21. března t. r. posl. Ant. Hampl. Předsedající min. r. Ing. Pokorný zdůraznil v úvodu, že Sociální ústav věnoval problému racionalisačnímu již několik přednášek a že zřídil ke studiu jeho ve svém středu i zvláštní komisi.

Přednášející posl. Hampl zmínil se v úvodu své přednášky o problému racionalisace v celé jeho šíři a zdůraznil, že všechna moderní hesla, jichž cílem je zrychlení pracovního tempa a zlacinění výroby, nejsou v podstatě ničím novým, nýbrž, že již v minulosti můžeme se v hospodářském životě setkati s podobnými zjevy, jichž cílem byl boj proti všem nehospodárným ztrátám rázu technického a organisačního. Dosud ovšem tyto zjevy nenabyly tak pronikavého rázu jako hnutí racionalisační. Racionalisaci v užším slova smyslu definuje jako snahu výrobu usnadniti a zmnožiti, a v širším slova smyslu je podle něho racionalisací způsob využití výrobních prostředků a snaha o účelnou organisaci závodů a vybavení jich moderními prostředky. Že po válce snahy vědeckého řízení práce projevily se takovou silou, toho jsou příčiny předně snaha nahraditi

ztráty válkou způsobené, dále tlak z venčí (v Německu reparační závazky), boj o nové rozdělení trhů a konečně snahy konkurenční. Problémem racionalisačním zabývají se nejen státy demokratické, nýbrž i Rusko, jako stát socialistický, kde k tomu účelu zřízen byl zvláštní ústav. U nás problémem tím zabýval se theoreticky pouze Sociální ústav Československé republiky a Masarykova akademie práce.

Po té přechází řečník ke stanovení důsledků racionalisace pro zaměstnance, a uvádí, že racionalisace způsobuje především nezaměstnanost a vyřazuje z výrobního procesu dělníky, kteří by zrychlené výrobě byli, podle názoru zaměstnavatelů, na závadu, dále rychlým pracovním tempem přílišně vyčerpává síly zaměstnanců, zmechanisováním, automatisací a monotonisací pracovních výkonů oslabuje individualitu zaměstnanců a zbavuje je radosti z práce.

Z těchto ukázek důsledků racionalisace pro zaměstnance dovozuje řečník, že je to nejen problém sociální, nýbrž i velice důležitý problém národohospodářský. Na příkladu Německa a Rakouska ukazuje, že stát i kruhy podnikatelské budou se muset zabývati zejména otázkou nezaměstnanosti způsobené racionalisací, a praví, že po vzoru Německa přijdou jistě i naše podnikatelské kruhy s návrhem na změnu sociálního pojištění v tom směru, aby invalidní a starobní důchod byl poskytnut zaměstnancům, kteří by pro své stáří mohli býti na závadu rychlému výrobnímu tempu. Zaměstnavatelé budou hleděti, aby sociální pojištění jim pomohlo nésti břemena racionalisace zaopatřením starých dělníků, které by byli mravně povinni nésti sami, a budou se tudíž snažit přesunouti část břemene zaopatření těchto zaměstnanců na stát. Řečník na statistických datech ukazuje, jak racionalisace mění poměr dělníků k úředníkům a zřízencům v neprospěch dělníků, a dovozuje, že nezaměstnaností budou postiženy především kruhy dělnické. Na vývodech prof. Dra Schönbauma ukazuje přednášející, že u nás tato nezaměstnanost stejně jako v řadě jiných států, bude, ovšem jen po přechodnou dobu, zmírněna tím, že do výrobního procesu budou v bezprostřední době nastupovati ročníky zaměstnanců válkou a jejími důsledky seslabené.

Racionalisace bude míti důsledky i na zmenšení okruhu malých podnikatelů, neboť koncentrace horizontální i vertikální vyřazuje již dnes malé podnikatele z celé řady oborů podnikání. Důsledky racionalisace zabývali se nejen odborové organisace dělnické a zaměstnanecké vůbec, nýbrž i jiné instituce a jako příklad, jak by mělo býti neblahým důsledkům racionalisace čeleno, uvádí resoluci přijatou na sjezdu Mezinárodní associace pro sociální pokrok ve Vídni v roce 1927.

Odborové organisace zaměstnanecké, poučeny případy z historie, kdy méně vyspělé dělnictvo stavělo se proti technickým pokrokům, ale svou věc prohrálo, staví se k problému racionalisace zásadně kladně, ovšem za předpokladu, že racionalisace nesmí snižovati vědeckou a odbornou úpravu zaměstnanců a že racionalisace nesmí býti využito proti zaměstnancům. Odborové organisace zaměstnanecké staví se tudíž nikoliv proti racionalisaci jako takové, nýbrž proti škodlivým důsledkům racionalisace. Je tudíž otázkou, jak by řešení otázky racionalisace mělo býti prováděno. Přednášející soudí, že problém ten může býti řešen jedině dohodou organisací zaměstnaneckých a zaměstnavatelských a za iniciativní součinnosti státu. Racionalice předpokládá tedy především iniciativy a kromě ní je třeba odborné kontroly v závodech. Naše živnostenská kontrola je, podle přednášejícího, příliš odvislou a musela by se v tom směru přizpůsobiti. Podle názoru odborových organisací zaměstnaneckých musí racionalisace býti pojímána hlouběji, než jak se s ní setkáváme v závodech a jejím cílem nemá býti pouze vyšší soukromohospodářský zisk, nýbrž co největší prospěch obecný. Racionalisační výroba musí míti zájem na tom, aby drahocennou složkou lidskou ve výrobě bylo hospodařeno co nejekonomičtěji a podnikatelé mají povinnost plně odškodniti dělnictvo, jež by bylo v důsledku

racionalisace z výroby vyřazeno. Racionalisace má tedy míti ten smysl, aby statky byly rozmnoženy pokud možno s nejmenší námahou, ale, aby při tom zabezpečen byl spravedlivý podíl těm, kdož při ní spolupůsobili. Má se zabrániti nezaměstnanosti, racionalisací má se nutně vyvolati zkrácení pracovní doby a má býti povzbuzena vnitřní spotřeba. Snahy racionalisační musí se díti v zájmu celku a nemá při nich rozhodovati krátkozrakost získání okamžitých výhod, jež budou nutně vyváženy velikými hospodářskými škodami v budoucnosti.

Náš stát má k příznivému vyřešení racionalisačního problému řadu dobrých předpokladů, především značné přírodní bohatství a schopné pracovní síly. Je tedy úkolem, aby těchto úspěšných předpokladů racionalisace bylo účelně využito ve prospěch celku, aby když již má dojíti k rozmnožení statků, aby se to dálo pokud možno bez všelikých příkrostí a aby zaměstnancům dostalo se při tom na zvýšené produkci spravedlivého podílu.

Přednáška prof. Zimmerna z Paříže o „Sociálních podmínkách výchovy k míru", přednesená v Sociálním ústavě dne 22. ledna t. r., byla podnětem cyklu přednášek o důležitosti a poslání Společnosti národů a Mezinárodního úřadu práce a jejich vztazích k našemu státu, uspořádaného Sociál. ústavem ČSR., spolu s Vysokoškolským sdruž. pro Společnost národů a Čsl. ústředím pro mezinár. spolupráci duševní. Při zahájení tohoto cyklu promluvili 11. dubna t. r. pp.: min. rada Dr. V. Slavík „O Společnosti národů a jejím významu pro Československo" a Dr. E. Štern, gen. tajemník Ústřední soc. pojišťovny „O vzniku a významu Mezinárodní organisace práce".

Schůzi předsedal a cyklus přednášek úvodním slovem zahájil předseda Sociálního ústavu posl. Dr. Winter.

Dr. Slavík ve své přednášce pravil, že Společnost národů je výsledkem snah projevovaných koncem války u všech válčících států po vytvoření nějakého organismu, který by zabránil propuknutí podobné katastrofy mezinárodní, jakou byla světová válka. O uskutečnění těchto snah má hlavní zásluhu bývalý president Spojených států Wilson. Pakt Společnosti národů stal se součástí mírových smluv. Hlavními orgány Společnosti národů jsou: 1. generální shromáždění svolávané jednou do roka, jehož se mohou zúčastniti všecky členské státy a kde má každý z nich pouze jeden hlas; 2. rada složená jednak z 5 členů stálých (zástupci velmocí) a z 9 členů volených valným shromážděním; 3. gen sekretariát, t. j. sbor úředníků, který je pomocným orgánem valného shromáždění a rady a je vybrán z úředníků různých států. Sekretariát skládá se z celé řady odborů; vedle něho je pak ku pomoci radě a shromáždění řada nejrůznějších komisí a výborů buď stálých nebo dočasných.

Hlavní svůj úkol, totiž boj proti válce, plní Společnosti národů jednak zákrokem po vypuknutí sporu, jednak zakročením dříve ještě, než ke sporu dojde. Zásadou Společnosti národů při plnění tohoto úkolu je získání závazku sporných stran, že před zahájením jednání nebudou bojovat. Jako orgán politický, nikoli soudní, rozhoduje spory mezi státy tak, aby rozhodnutí nejlépe odpovídalo politické skutečnosti. Tímto důvodem a dále poukazem na dosavadní činnost Spol. n. na tomto poli vyvrací řečník námitky, že zřízením Spol. n. nepokročili jsme v boji proti válce, a rozebírá obavy, že Spol. n. selže při nějakém sporu velmocí. Daleko důležitější činnost Spol. n. na poli mírovém vidí přednášející v její činnosti preventivní, t. j. ve zprostředkovací součinnosti mezi státy ještě před vypuknutím otevřených sporů. Tuto činnost Společnosti nár. sledují především různé její odborné komise a výbory (mandátová, pro snížení zbrojení atd.). Tyto komise řeší i těžké problémy materielní, usilují o to,